

ВАЛЕНТИН Д. ИВАНОВ
АЛТЕРНАТИВНАТА ИСТОРИЯ
СИРАЧЕ С ТРИ МАЩЕХИ

chitanka.info

През зимата на 1992/93^[1] година за пръв път изпратих електронно писмо от изчислителния център на БАН и до края на 90-те години достъпът до Интернет в България стана достатъчно разпространен за да мога да комуникирам с приятелите си без да се налага да изчакам два пъти по десетина дни — колкото отнемаше на едно писмо да прекоси разстоянието между България и Аризона. Като се замисля, в епохата преди да се появи мрежата с голямо „М“ ние сме живели — без да го забележим — в умалено подобие на междузвездна империя, построена с подсветлинни технологии, с всички произлизащи от това последствия.

Започнах аспирантурата си в Тюсън, Аризона, през август 1994 година. Скоро след това открих антикварните книжарници и когато се почувствах по-уверен на американска земя и английският ми напредна, започнах да си купувам книги. При моя интерес към историята, не е чудно, че предпочитам комбинацията между нея и фантастиката — алтернативната история. Следях форуми, ровех се из прашните рафтове на „При книжаря“ („Bookmans“), който тогава се намираше на ъгъла на „Кямпбъл“ и „Грант“. Те са верига за стари книги, има ги само в Аризона и все още съществуват, но „моят“ магазин е закрит, сега на това място се намира станция за зареждане на електромобили. На мен не ми трябваше да зареждам нищо, придвижвах се с колело и живеях недалеч от там, така че вечерите ми често включваха половинчасово разпускане в книжарницата. Те затваряха в девет, а на срещуположния ъгъл на кръстовището имаше кафене наречени „Coffee Exchange“, където спирах за да почета от новите си придобивки. Много ми помогна, че попаднах на www.uchronia.net/ — енциклопедичен справочник за поджанра, безценен ресурс, който съществува и днес и се поддържа от „истински предани на делото“ ентузиасты.

За моята нова страст скоро научиха приятелите ми в България, където алтернативната история също печелеше почитатели и Юри Илков-Генерала ме попита дали не мога да напиша едно въведение в жанра за списание „Тера Фантастика“. Аз отговорих положително. По-надолу предлагам статията така, както тя се появи във втория му брой от 1999 година, в рубриката „Фантастология“. Разбира се, материалът е остарял, междувременно излязоха много нови произведения в жанра, а и от старите аз съм прочел или изгледал още повече, но предпочетох да

го запазя като „снимка“ на тогавашното състояние на алтернативната история и на моите представи за нея. Направих само малки редакционни промени и поправих транскрипцията на някои имена — например тогава в България Хари Търтълдоув беше станал известен като Тарталдав, навярно заради преводите през руски език.

Накрая прилагам и карето с алтернативни новинарски заглавия, което съпътстваше статията.

* * *

Алтернативната история изследва нереализираните възможности на миналото и се концентрира върху предполагаемите последици от едно или повече исторически събития, които биха могли да протекат по различен начин. Понякога промяната се дължи на пътуване във времето, понякога авторът постулира, че определено историческо лице е взело друго решение, или дори причината за отклонението изобщо не се споменава. Произведенията от жанра на алтернативната история се открояват с интереса към отражението на тези изменения върху историческия процес, със стремежа към достоверно следване на логиката на историята и с вътрешна непротиворечивост. Разбира се, това обикновено се постига в много малко творби — единствено в най-добрите. Както казва Уил Шатърли^[2], няма правилни алтернативни истории, има само вероятни.

Въпреки многобройните опити, публикувани главно в Интернет, не съществува общоприета дефиниция за жанра. Най-общо алтернативната история описва свят, който до определен момент има история, идентична с нашия. Този момент трябва да предхожда написването на произведението. Алтернативната история се разграничава от паралелната история, в която няма общ етап, от секретната или от ретроспективната истории, които пък „пренаписват“ миналото.

Поджанрът черпи от три извора — историческата литература, съвременния роман и, разбира се, научната фантастика. От една страна такава многообразие обогатява, а от друга размива границите на алтернативната история. Понякога до такава степен, че тя става неразпознаваема. До неотдавна много малко книги имаха на корицата

си думите „алтернативна история“. Едва напоследък издателство DelRey започна тази практика. В която и да е книжарница повечето произведения от този вид могат да се намерят на щандовете за фантастика („Пътешествие“ — „Voyage“ от Стивън Бакстър/Stephen Baxter, „Държавата на Кели“ — „Kelly Country“ от Бъртрам Чандлър/Bertram Chandler, „Остров в морето на времето“ — „Island in the Sea of Time“ от С. М. Стърлинг/S. M. Stirling). Има и книги, които стоят на полиците със съвременни романи, най-често до трилърите („Отечество“ — „Fatherland“ от Робърт Харис/Robert Harris, „СС Великобритания“ — „SS-GB“ от Лен Дейтън/Len Deighton). Не на последно място алтернативната история може да се открие и сред историческите книги („Заради един гвоздей“ — „For Want of a Nail“ от Робърт Соубъл/Robert Sobel), където тя обикновено има формата на научно съчинение. До голяма степен мястото е определено от жанровата принадлежност на автора. Едно откровение на Хари Търтълдоув (Harry Turtledove): „Писателите-фантасти я пишат (алтернативната история — Б.а.). Тя използва силно научнофантастична техника: промяна на едно нещо и екстраполиране оттам нататък.“

Трудно е да се каже кога е написано първото произведение в жанра. За палмата на първенството претендира дори Тит Ливий, който през I век от н.е. написва „Ab urbe condita“^[3], в която Александър Велики живее достатъчно дълго, за да се обърне на запад, атакувайки Римската империя. Първият роман принадлежи на перото на Бенджамин Дизраели (Benjamin Disraeli) — „Чудната история на Алрой“ („The Wondrous Tale of Alroy“) — и датира от 1833 година. В него Алрой, еврейски псевдомесия от XII век, постига много по-голяма популярност, отколкото в действителност. Първият алтернативен къс разказ, „Кореспонденцията на П“ („P’s Correspondence“), е написан през 1845 година от Натаниел Хоторн (Nathaniel Hawthorne) и изследва вариации на различни събития, свързани с политиката и литературата от годините непосредствено преди това.

От по-късните предшественици на жанра внимание заслужава „Настрани през времето“ („Sidewise in Time“) от Мюррей Лейнстър (Murray Leinster), публикуван през 1934 година, където за пръв път различни реалности си взаимодействат. В романа „Пада по-малко мрак“ („Lest Darkness Fall“) от 1949 година Л. Спрег де Камп пренася

наш съвременник във времето на император Юстиниан, който въвежда в Източната Римска империя модерна индустрия и икономика, предотвратявайки застоя на средновековието. Уорд Мур в своята книга „Започнете чествуването“ („Bring the Jubilee“) от 1953 година ни запознава с един мрачен свят, където южните щати са спечелили гражданската война и Съединените щати са бедна развиваща се страна, съществуваща в сянката на мощната Конфедерация и на Германския съюз.

Връзката на алтернативната история с историческия роман е несъмнена. Дори моментът на разделяне с реалната действителност да е в близкото минало, писането на алтернативна история предполага добро познаване на събитията, значително изследване на икономическата, политическата, технологическата и културната действителност от периода, непосредствено предхождащ точката на отклонение. Самият избор на точка на отклонение обикновено не е случаен. Наистина, в историята има много събития, където нейната по-нататъшна посока е определена в резултат на избор между две или повече почти равновероятни възможности. Например прословутата загуба на заповедите на генерал Лий дава основа за една от последните поредици на американския писател Хари Търтълдоув. Началото на първата книга, наречена „Колко малко оцелели“ („How Few Remain“), датира от 1881 година в свят, където американската гражданска война е известна като Войната на Отделянето, защото е завършила с победа на бунтовните южни щати. Америка е разделена на две и в Конфедерацията все още има робство. През 1881 година южните щати купуват от мексиканската империя две северни провинции, което става повод за втора гражданска война. Във втория том, „Американският фронт“ („The American Front“), повече от тридесет години по-късно, когато Първата световна война започва, южняците се съюзяват с Англия и Франция, а северът — с Германия. Много от героите в поредицата са реално съществуващи исторически личности: генералите Къстър, Джексън и Джеб Стюарт, младият Теодор Рузвелт и възрастният експрезидент Линкълн. Поредицата въвежда читателя в сложна плетеница от политически и психологически конфликти, от които се ражда свят, много различен от нашия. Една малка промяна, като намирането на изгубените заповеди, е като камъче, хвърлено във водата — то самото създава вълни, а и всяка пръска също създава свои

вълнички. Например през 80-те години на миналия век военната технология вече е достатъчно развита, така че бойните действия се водят в стила на Първата световна война. Реално през годините преди 1912-а не е имало големи военни конфликти, в които новата тактика и стратегия да бъдат изпробвани. Така Втората гражданска война се превръща в същото, което Гражданската война в Испания беше за Втората световна война. Несъмнено това ще доведе до разлика в мисленето на военните експерти, в развитието на военната технология, което ще се отрази и върху цивилния живот. Тази промяна наподобява тихите ходове в шахмата и точно нейното схващане демонстрира същността на добрата алтернативна история. Неслучайно Хари Търтълдоув има докторат по история и е специализирал върху Византия. Явно разбирането на историческия процес е универсално.

Със сигурност през последните години Хари Търтълдоув се утвърди като един от най-продуктивните, ако не и като един от най-добрите писатели в жанра. В неговата поредица „Световна война“ („Worldwar“), която се планира в завършен вид да наброява седем тома, в разгара на Втората световна война се намесва нова сила. Нашествие на космическа цивилизация поставя край на света такъв, какъвто го познаваме, и налага създаването на нови и неочаквани съюзи, необходими за оцеляването на човечеството. Романите предлагат сложна многосюжетна и многопланова картина, раздвижена с цяла кохорта от герои, както хора, така и пришълци. Често пришълците са по-интересните. Поредицата представя сблъсък на две много различни култури — тази на пришълците, стара и свръхстабилна, и нашата — динамична и допълнително оптимизирана, за да посрещне необходимостите на световната война. За съжаление Търтълдоув разочарова с ред изкуствени предположения, необходими да изравнят поне в известна степен шансовете на човечеството и много по-високата технология на извънземните, както и с многократните повторения на очевидни неща. Въпреки привидната си сложност поредицата е доста елементарно четиво с известна информативна стойност за събитията от първата фаза на Втората световна война.

Нед Кели е ирландец по произход, живял е в Австралия и се е прочул с легендарните си обири. Освен това Нед Кели е притежавал природна интелигентност, развито въображение и може би заложи да се превърне в австралийски Вашингтон. Това е предположението,

около което австралийският писател Бъртрам Чандлър изгражда романа си „Държавата на Кели“ („Kelly Country“). Историята неведнъж е показвала, че границата между разбойник и революционер може да бъде преминавана и в двете посоки. Истинският Кели започва пътя си някъде по средата между двете и до голяма степен съдбата му е предопределена от обстоятелствата, които го тласкат в едната или другата посока. Чандлър добавя към характера на Кели няколко липсващи черти чрез образа на една реално несъществуваща германска емигрантка. Et Viola, в света освен Съединените щати има и втори мощен център на парламентарна демокрация. Както се оказва, конкуренцията между тях не довежда до нищо добро и дори след войната във Виетнам се стига до размяна на ядрени удари помежду им, но самата идея заслужава внимание с потенциалните си възможности.

Известният писател-фантаст Л. Е. Модесит-младши (L. E. Modesitt Jr.) също опитва перото си в жанра на алтернативната история в „Осезаеми призраци“ („Of Tangible Ghosts“). Тук хипотезата всъщност има различен характер — с какво би се различавал светът, ако призраците наистина съществуваха? И читателят се сблъсква с призраци в тая книга — част от тях са недосегаеми, метафизични. Но има и други призраци, напълно реални и несравнимо по-опасни, които са общи между нашия свят и света на книгата — призраци на плаща и кинжала, които винаги живеят в полумрака на историята. Модесит описва свят, в който Холандия, а не Англия, заселва новия свят, в който името на съвременната мощна държава на Американския континент е Колумбия (от Христофор Колумб), а не САЩ, и където призраците и живите са обвързани в сложни взаимоотношения. Главният герой, пенсиониран колумбийски разузнавач и понастоящем професор в малък университет на север от столицата, е въвличен в борбата между независимите вече холандски колонии и тоталитарната Австро-унгарска империя. Макар това да е един много различен свят, внимателният читател може да долови познатата мозайка на събитията в навечерието на Втората световна война. Наред с „Човекът във високия замък“ („The Man in the High Castle“, „Хюго“ за 1963 година) на Филип К. Дик (Philip K. Dick) това е един от най-добре написаните романи в жанра. Като повечето продължения, и втората книга от поредицата, озаглавена „Призракът на Откровението“ („The Ghost of the Revelator“), разочарова.

За разлика от Модесит повечето писатели държат да не се отклоняват твърде много от действителността, защото именно неслучайната прилика с реално съществуващи лица и събития е интересна и дава уникална възможност за създаване на исторически експеримент. Робърт Соубъл е подходящ пример за това. „Заради един липсващ гвоздей“ („For Want of a Nail“) има вид на учебник по история. Какво би станало, ако американската революция не бе успяла и колониите продължаваха да бъдат част от Британската империя? На по-дълбоко ниво книгата поставя въпроса какъв би бил светът без либералнодемократичната традиция, създадена в Съединените щати преди двеста години. Според автора една реалност, доминирана от по-консервативна промонархическа философия, е по-стабилна от нашата. Безспорно това е една от най-добре разработените алтернативни истории, с таблици за житния добив и числеността на населението, с биографии на политически лидери и карти на държавите.

Със своя псевдодокументален характер книгата на Соубъл е типичен представител на редица подобни съчинения, сред които и известният сборник „Ако се беше случило иначе. Поглед към въображаема история“ („If it Had Happened Otherwise. Lapses into Imaginary History“), от 1931 година. Редакторът Джей Си Скуайър кани ред известни личности от това време да напишат есета на теми като победа на маврите в Испания и на Наполеон при Ватерло. Сред авторите е и самият Уинстън Чърчил, който по това време се е занимавал с журналистика. В неговото есе „Ако Ли не печели бирката при Гетисбърг“ („If Lee Had Not Won the Battle of Gettysburg“), генерал Лий освобождава робите и Британия признава южняшката Конфедерация. Много военни списания публикуват на страниците си подобни статии, свързани с вариации на различни сражения, но обикновено оценката на последствията е ограничена до няколко параграфа или дори напълно е оставена на читателското въображение.

Съвременните политици не са лишени от амбиции в алтернативната история. Нют Гингрич, бивш професор по социология в Университета в Литъл Рок, Арканзас, и бивш лидер на републиканската партия в Конгреса, в съавторство с „наемния“ писател-фантаст Уилям Р. Форсчън издаде през 1995 година романа „1945“. Единственото достойнство на книгата, която се чете като военен репортаж, е, че изразява с успех ултраконсервативните

виждания на автора си. Една година по-късно издателството се отказва от планираното продължение „Крепост Европа“ („Fortress Europa“).

Моментът на отклонение от реалната история обикновено е някъде в сравнително близкото минало. Това позволява на авторите да направят повече паралели с истинските събития, но също така и ограничава промените, които могат да внесат. Интересно отклонение от това правило е романът на Хари Търтълдоув „Различен свят“ („A World of Difference“), където промяната е въведена в момента на формирането на Слънчевата система. Планетата Марс е малко по-масивна, което ѝ позволява да поддържа по-дебела атмосфера. Това не се отразява по никакъв начин върху хода на човешката история до 1975 година, когато спускаемият апарат на сондата Викинг–1 е разрушен от живо същество, използващо инструмент. Надпреварата във въоръжаването продължава в Космоса, Горбачов е свален в резултат на преврат и към Марс едновременно политат американски и съветски космически кораби в стремеж да установят контакт с марсианските жители. За съжаление Търтълдоув не успява да оползотвори достатъчно добре тази интересна идея и твърде често сюжетът попада в познатите шаблони от времето на Студената война.

Преди 65 милиона години е царството на динозаврите. За щастие на човечеството те не успяват да се приспособят към промените в климата. Тук поставя своето „ако“ Хари Харисън (Harry Harrison). В неговата трилогия „Рай“ („Eden“) динозаврите не само се приспособяват, но развиват интелект и милиони години по-късно се сблъскват с хората. Отклонението тук е в далечната праисторическа епоха, така че в книгите няма герои с познати имена, но обществото, доминирано от биологична мотивация, предлага питателна храна за мисълта.

Стивън Бакстър е на противоположния край на спектъра. В „Пътуване“ („Voyage“) Джон Ф. Кенеди е тежко ранен по време на атентата през 1963 година, но оцелява, за да види кацането на Луната. По-късно американската космическа програма е поставена пред дилемата совалка или полет към Марс. Подтикната от голямата публична подкрепа за лунната програма, администрацията на Никсън избира червената планета. Книгата има характер на романизирана биография, така типична за Съединените щати, на първия човек, стъпил на Марс — американската астронавтка Натали Йорк. Бакстър,

който по професия е инженер, е извършил истински подвиг, стремейки се да предаде максимална достоверност едновременно на техническите детайли и на задкулините политически процеси. За съжаление това не се е отразило добре на четивността на романа, който на много места звучи твърде сухо.

Много по-добър анализ на последиците от ранна научно-техническа революция прави бащата на киберпънка Уилям Гибсън (William Gibson) в съавторство с Брюс Сърлинг (Bruce Sterling). В романа си „Сметачна машина“ („The Difference Engine“) те създават комплексен свят, в който Байрон и Индустриалната радикална партия управляват Великобритания и информационният век идва заедно с парните изчислителни машини на Чарлз Бабидж. Джон Кийтс е не друго, а компютърен хакер и очевидно в това също се крие поезия. Обаче зад привидните заигравания с парадоксите на променената история прозира темата за отчуждението като главна болест на компютърната култура. Това е една от добре написаните алтернативни истории, с многоизмерни характери и добре обмислен сюжет. Авторите отделят похвално внимание на детайлите.

Част от алтернативната история е написана като резултат от повече или по-малко прикритото желание да се пришпори техническият прогрес. И ако във „Voyage“ Стивън Бакстър жертва космическата совалка в името на марсианската програма, авторите на „Лигата на Радия“ („The Radium League“ www.primenet.com) почти насилствено принуждават Никола Тесла да направи за около двадесет години самостоятелно почти всички велики научно-технически открития на двадесети век. Подобен уклон е присъщ най-вече на някои от популярните в Интернет любителски страници, каквато е тази. Значителна част от нея е посветена на развитието на технологията, което до голяма степен измества фокуса от логиката на историческия процес.

Друга крайност, неведнъж демонстрирана в жанра, е прикриването в някаква степен на всякакъв национализъм или реваншизъм зад маската на алтернативна история, като се започне от Република Тексас или независима Калифорния и се стигне до великата Македонска и Френска империи.

Алтернативната история съзнателно е създавана като такава. Това поставя извън жанра много произведения, които са предсказвали

по един или друг начин събития от бъдещето, каквито са например много от романите на Робърт Хайнлайн (Robert Heinlein) и Айзък Азимов (Isaac Asimov), или дори единственият фантастичен разказ на Иван Вазов, озаглавен „Последният ден на XX век“. Известно време след написването им събитията в тях се, превръщат в минало за читателя. Такава ретроактивна история не бива да се причислява към жанра, защото в повечето случаи тя е създавана със стремеж да се предскаже бъдещето, а не да се направи литературноисторически социален експеримент.

Тематичното разнообразие в алтернативната история е огромно. Ред антологии под редакцията на Майк Резник (Michael Resnik) се опитват да обединят произведения, посветени на едни и същи хора и събития. Неуспелият второкласен актьор Джак Кенеди съживява кариерата си с ролята на капитан Кърк в разказа „Начинанието на Кенеди“ („The Kennedy Entrprise“) от Дейвид Джеролд (David Gerrold) в сборника „Алтернативни Кенеди“ („Alternate Kennedis“). Лорънс Арабски^[4], известен най-вече от едноименния филм, приема исляма и поставя началото на свещена война в „Джихад“ („Jihad“) от Мерседес Леки (Mercedes Lackey) в сборника „Алтернативни бойци“ („Alternate Warriors“). За периода между 1992 и 1997 година Майк Резник беше редактор на общо осем подобни антологии, сред които „Алтернативни престъпници“ („Alternative Outlaws“), „Алтернативни президенти“ („Alternative Presidents“) и „Алтернативни тирани“ („Alternative Tyrants“).

Алтернативната история не подминава и малкия екран. „В съседното измерение“ („Sliders“) е телевизионен сериал, появил се за пръв път на станциите на Fox Network през март 1995 година. След три не особено успешни сезона той беше прекъснат и подновен през 1998 година на SciFi Channel за поне още един сезон. Във всеки епизод група от пътешественици начело с аспиранта по физика Куин Малъри посещава различна реалност — светове, в които Великобритания все още управлява американските колонии, САЩ е самостоятелна монархия, адвокатите са по-скоро наемни убийци, гениите са любимци на публиката вместо атлетите, динозаврите не са изчезнали или дори ледниковата епоха продължава до наши дни. Спътниците на Куин се сменят в зависимост от договорите на актьорите. Сериалът дебютира с участието на известния британски актьор Джон Рис-Дейвис („Индиана

Джоунс и Последният кръстоносен поход“), който по-късно се отказва от участие, недоволен от качеството на предлаганите сценарии. Четиридесет и пет минутните серии не позволяват задълбочено изследване на последиците от промените в историята и създателите на сериала често се увличат по повърхностни ефекти.

С развитието на Интернет в последните години много любители получиха възможността да предлагат своите идеи на вниманието на широк читателски кръг, често преминаващ не само националните граници, но и границите на континентите. Заслужават внимание фензинът „Точка на отклонение“ („Pont of Divergence“, marmotgraphics.com) и подробната библиография на алтернативната история „Ухрония“ („Uhronia“, [http:// www.skatecity.com/ah/](http://www.skatecity.com/ah/)), поддържана от Робърт Б. Шмунк (Robert B. Schmunk). Последната обхваща стотици автори и оттам не е трудно да се види кои са любимите точки за промяна на историята. За почти всяко второ произведение това е Втората световна война, а за всяко пето — Американската гражданска война. Тази статистика е направена от Ивлин К. Лийпър (Evelyn C. Leeper).

Започвайки от 1995 година, на най-добрите творби в жанра се присъжда наградата „Настранични награди“ („Sidewise Award“). Тя е назована така на името на разказа „Настрани през времето“ („Sidewise in Time“) от Мюррей Лейнстър (Murray Leinster) и се дава отделно за кратка и дълга форма, с дължина съответно под и над 60 хиляди думи. Награда за специални достижения може да бъде присъдена за произведения, публикувани преди 1995 година. Досегашните лауреати са:

1998

— Дълга форма: Стивън Фрай, „Making History“, Hutchinson (1996) и Random House (1998)

— Кратка форма: Йън Р. Маклауд, „The Summer Isles“, в Asimov’s (окт./ноем. 1998, разказът е достъпен в Интернет на www.asimovs.com)

1997

— Специални достижения: Робърт Соубъл, „For Want of a Nail... If Burgoyne Had Won At Saratoga“ (1972)

— Дълга форма: Хари Търтълдоув, „How Few Remain“, Ballantine/Del Rey (1997)

- Кратка форма: Уилям Сандърс, „The Undiscovered“, Asimov’s (март 1997)
1996
- Дълга форма: Стивън Бакстър, „Voyage“, Harpercollins UK (1996)
- Кратка форма: Уолтър Джон Уилямс, „Foreign Devils“, Asimov’s (януари 1996)
1995
- Специални достижения: Л. Спрег де Камп, „Lest Darkness Fall“ (1939), „The Wheels of If“ (1940), „A Gun for Aristotle“ (1958)
- Дълга форма: Пол Дж. Макоули, „Pasquale’s Angel“, Morrow/Avonova (1995)
- Кратка форма: Стивън Бакстър, „Brigantia’s Angels“, Inter-zone #91 (януари 1995)

България не се среща често в алтернативната история въпреки интересните възможности, които предлага нашето минало. Единственото произведение, специално посветено на нашата история, е „Острови в океана“ („Islands in the Sea“) от Хари Търтълдоув (Harry Turtledove), в което Константинопол и Византийската империя падат под натиска на настъпващите турци още в началото на осми век. Скоро след това българският хан поканва мюсюлмански и християнски свещеници на диспут, изходът от който трябва да реши коя религия да бъде приета. И ако в реалната история решението е предопределено от силата на византийските легиони край южната граница, сега там са войските на друга сила. Не след дълго малкото останали християнски държави започват да приличат на изолирани острови в морето на Исляма.

Името на България може да бъде открито и на няколко места в поредицата „Агент на Византия“ („Agent of Byzantium“) от същия автор. Как би се променил светът, ако Мохамед беше приел Християнството? Авторът щедро използва дълбоките си познания по история на Византия, но разказите са далеч от запомнящи се.

България се споменава и в есето на Уилям Джаксън „През слабото място“ („Thought the Soft Underbelly“), публикувано в сборника „Възможните действия на Хитлер: Алтернативни решения

през Втората световна война“ („The Hitler Options: Alternate Decisions of World War II“), редактиран от Кенет Максий (Kenneth Macksey). Авторът изследва възможността съюзниците да дебаркират на Балканския полуостров вместо в Нормандия, защитавайки тезата, че подобно решение би довело до приключване на военните действия на европейския театър още преди края на 1944 година.

Няколко известни произведения от жанра на алтернативната история са познати на българския читател. „The Man in the High Castle“ от Филип Дик („Човекът във високия замък“, Бард, 1993) е сред най-добрите в жанра. В „Еон“ от Грег Биър („Еон“, Бард, 1995 година) алтернативно-историческият елемент е засегнат минимално едва в самия край. „Fatherland“ от Робърт Харис („Фатерланд“, Обсидиан, 1993 година) по същество е трилър, описващ свят, където Германия побеждава във Втората световна война и американска журналистка и немски криминален полицаи през 1964 година разкриват двадесетгодишна конспирация за решаване на еврейския въпрос. Книгата е толкова успешен бестселър, че през 1994 година кабелният телевизионен канал HBO прави едноименен телевизионен филм, който далеч не се доближава до идеите на оригинала.

До нас в ограничени количества са достигали и ред руски произведения от жанра, сред които се отличават „Река Хронос“ от Кир Буличов и „Иное небо“ от Андрей Лазарчук.

Чрез сливане на няколко жанра алтернативната история предлага уникална възможност за синтез на съвсем нов подход за преосмисляне на миналото и бъдещето. Тя се доближава най-плътно до социалния експеримент, без постигането на новото знание за природата на човешките взаимоотношения да се измерва с милиони жертви.

Приложение: Кратка биография, подбрана от Ивлин К. Лийпър (www.geocities.com)

Класика:

де Камп, Л. Спрег, „Least Darkness Fall“ (1949)

Дейтън. Лен, „SS-GB: Nazi-Occupied Britain“: 1941 (1972)

Дик, Филип К., „The Man in the High Castle“ (1962)

Гарет, Рандъл, „Murger and Magic, Too Many Magicians и Lord Darcy Investigates“ (1965 и по-късно)

Джоунс, Дъглас К., „The Court-Martial of George Armstrong Custer“ (1976)

Кантор, Маккинли, „If the South Had Won the Civil War“ (1961)

Лаумър, Кийт, „Worlds of the Imperium“ (1962)

Мур, Уърд, „Bring the Jubilee“ (1953)

Пайпър, Х. Бийм, „Lord Kalvan of Otherwhen“ (1964)

Робъртс, Кийт, „Pavane“ (1968)

Соубъл, Робърт, „For Want of a Nail...; If Burgoyne Had Won at Saratoga“ (1973)

Съвременни произведения:

Еймс, Кингсли, „The Alteration“ (1976, Великобритания)

Бакстър, Стивън, „Voyage“ (1996)

Кард, Орсън Скот, поредица „Tales of Alvin Maker“ (от 1987 и продължава)

Делкорт, Питър, „Time on My Hands“ (1997)

Драйфус, Ричард и Хари Търтълдоув, „The Two Georges“ (1996)

Еванс, Кристофър, „Aztec Century“ (1993, Великобритания)

Фрай, Стивън, „Making History“ (1996)

Гарфънкъл, Ричард, „Celestial Matters: A Novel of Alternate Science“ (1996)

Харис, Робърт, „Fatherland“ (1992)

Харисън, Хари, „Stars and Stripes Forever“ (1998)

Харисън, Хари и Джон Холм, трилогия „The Hammer and the Cross“ (1993–1996)

Кийс, Дж. Грегъри, „Newton’s Cannon“ (1998)

Лаувиш, Саймън, „The Resurrections“ (1992)

Макоули, Пол Дж., „Pasquale’s Angel“ (1994)

Нюман, Ким, „Anno Drakula“ (1992) и „The Bloody Red Baron“ (1995)

Стийл, Алън, „Rude Astronauts“ (1992)

Стърлинг, С. М., „Island in the Sea of Time“ (1998)

Суонуик, Майкъл, „Jack Faust“ (1997)

Търтълдоув, Хари, „The Guns of the South: A Novel of the Civil War“ (1992)

Търтълдоув, Хари, „How Few Remain“ (1997)

Търтълдоув, Хари, тетралогия „Worldwar“ (1994–1996)

Уилсън, Робърт Чарлс, „Darwinia“ (1998)

Уилсън, Робърт Чарлс, „Mysterium“ (1995, Великобритания)

Антологии:

Бенфорд, Грегъри и Мартин Х. Грийнбърг (редактори), „Hitler Victorious: Eleven Stories of the German Victory in World War II“ (1986)

Бенфорд, Грегъри и Мартин Х. Грийнбърг (редактори), тетралогия „What Might Have Been“ (1989–1992)

Дозоа, Гарднър и Стенли Шмит (редактори), „Roads Not Taken“ (1998)

Мартин Х. Грийнбърг (редактор), „The Way It Wasn't: Great Stories of Alternate History“ (1996, Великобритания)

Резник, Майк (редактор), „Alternate Kennedys“ (1992)

Резник, Майк (редактор), „Alternate Presidents“ (1992)

Критика и изследвания за алтернативната история:

Най-доброто е „Alternative Histories: Eleven Stories of the Worlds As It Might Have Been“ (Garland, 1986 година) на Чарлс Уоуф и Мартин Х. Грийнбърг

Докторска дисертация на Ед Макнайт (University of North Carolina, Chapel Hill, 1994) „Alternative History: The Development of a Literary Genre“ е достъпна от UMI Dissertation Services като пореден номер 9508228

Ако можете да четете на немски, дисертацията на Йорг Хелбиг (Freie Universitat Berlin, 1987) е публикувана като книга („Der Parahistorische Roman. Ein Literarhistorischer Und Gattungstypologischer Beitrag Zur Allotopieforschung“) и фокусира върху два основни типа алтернативна история: интелектуално изследване и фантастична алегория.

Има също „If It Had Happened Otherwise: Lapses into Imaginary History“ (Longmans, Green, 1931; exp. Sidgwick & Jackson, 1972; St. Martin's, 1974) на Джей Си Скуайър; преаб. като „If: Or, History Rewritten“ (Viking, 1931; Kennikat, 1964)

Между другото...

Алтернативни новини от последния час:

„Линкълн съставя кабинет! За пръв път премиер-министър от колониите.“

„Германски парашутисти забелязани в предградията на Сидни. Премиерът Чърчил призовава към бдителност.“

„Маршал Де Гол не се отказва от спорните територии по руско-луизианската граница.“

„Свети Георги“ каца на Луната! Първите думи на ротмистър Гагарин: „Това е една малка стъпка за отделния човек и една гигантска стъпка за православно човечество!“

„Роналд Рейгън печели «Оскар»!“

„Успешен тест на полската антиракетна система. «Те дължат предимството си на пленените руски и немски специалисти», посочва коментатор от Пентагона.“

„В ранните часове на 22 юни китайски танкове пресякоха финландската граница.“

„Ацтекската империя продължава да укрепва източната си граница. Вождът Поразяващата длан осъжда продължаващия персийски империализъм в Африка.“

[1] Валентин Д. Иванов, наш кореспондент в Аризона. — Б.р. ↑

[2] В момента личността му е загадка за мен — забравил съм кой е и опитите ми да го намеря с помощта на популярните търсачки не се увенчаха с успех, навярно не улучвам начина, по който името се изписва на английски. Не е известен писател, вероятно става дума за известен фен или напротив — за човек, който не е непосредствено свързан с художествената литература, например историк. Бележка от 23.05.2020: Will Shetterly (1955-) е американски писател фантаст от Минеаполис, известен преди всичко като автор на градско фентъзи. — Б.а. ↑

[3] *Ab urbe condita* (лат.) — от основаването на града, хроника на града. — Б.а. ↑

[4] Т. Е. Lawrence (1888–1935), английски офицер, археолог и историк, известен с ролята си в арабската революция срещу Турция по време на Първата световна война. — Б.а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.